

Seinasta óteknokratiið

– Parlament kring demokratiska heimin eru ákærd fyri at flyta seg burtur frá veljarum teirra í tann mun, at elitan og tey vælbjargaðu ikki í sama mun kunnu representativt umboða ella avspeгла fólkasamansetingina, tey smíða lógir fyri, sigur Súsanna Olsen

SEINASTA NORÐURLENDSKA »ÓTEKNOKRATIIÐ«?

FØROYSKU LANDSTÝRISFÓLKINI ERU VERRI FYRI ÚTBÚGVINGARLIGA ENN NORÐURLENDSKU GRANNARNIR. SPURNINGURIN ER, HVØRT HÆGRI KRØV SKULU SETAST TEIMUM, ELLA UM TAÐ SKAL ROKNAST SUM EIN FÓLKARÆÐISLIG DYGD

Mortan Absalonson Østero

Leysliga týtt til føroyskt førði Winston Churchill, víðagitni fyrrverandi stjórnarleiðarin í Stóra Bretlandi, fram, at »Besta sjónarmiðið í móti fólkaræði finnur tú í einum fimm-minuttir prátið við miðalhampa veljaran.«

Um ímyndin av fólkaræði er, at fjølbroytni millum veljararnar skal endurspeglast í teimum fólkaavalu politikkarunum, so eru føroyingar væl við. Millum føroysku politikarnar eru fólk við ótrúliga fjølbroyttum førleikum, royndum og útbúgvingarstigum. Spurningurin, sum stingur seg upp, taka vit støði í Churchill, er hvørt »miðalhampa veljaran« skal sita í landsins ovastu leiðslu.

Eiga førleikar at raðfestast framum fólkaræði ella fólkaræði fram um førleikar? Spurningurin eigur í veruleikanum ikki at vera so polemiskur og einfaldur; ein fólkaræðisliga valdur politikari kann vera betri

fyri, enn eitt vælútbúgvið landsstýrisfólk, sum er sett uttan um politisku skipanina.

KAPPINGARFØRUR STATUR

Ole Therkildsen, granskari við Dansk Institut for Internationale Studier, hevur sett sær fyri at eftirkanna tey førleikarvini, sum ein kann loyva sær at seta sínum landsstýrisfólkum í tráð við hugtakið um »kappingarstatin«. Kappingarstaturin skal skiljast sum tann búskaparliga kappingin, ið statir hava við hvønn annan. Logiski frymilin fyri kappingarstatin er sostatt, at ein statur gerst alsamt kappingarførari umvegis vaksandi førleikamenning – oftast tulkað at vera útbúgvingarlig førleikamenning. Við øðrum orðum, so fáa vit, gjøgnum betri útbúgvandi fólk eina førleikasterkari arbeiðsmegi, sum kemur statinum til góðar í búskaparligu kappingini við hini.

Hyggja vit at tølum frá Manntal í 2011, sum Hagstova Føroya hevur greinað, sæst eisini,

at høgur inntøkur eru í sterkum samsvari við hoga útbúgving. Góðtaka vit henda logikkin, so kunnu vit siga, at útbúgvin arbeiðsmegi í Føroyum kann javnsetast við búskaparliga virðisøking – altso, hægri inntøkur til løntakaran og sostatt hægri skattainntøkur til landið.

Evsti politiski myndugleikin í Føroyum, landsstýrið, hevur skyldu at skapa karmar fyri, at føroyski »staturin« er kappingarførur við skynsøsum búskaparligum politikki. Ole Therkildsen, sum í hesum førinum finst at útbúgvingarstøðinum hjá donsku ráðharrum sigur, at sostatt átti fólkkið at kravt eitt vælútbúnað stjórn.

Í Danmark sita 20 ráðharrar harav heili 16 teirra – ella 80% – hava útbúgving á kandidatsstigi ella hægri. Til samanberingar, er tað bert eitt av teimum sjei – ella 14,3% – sitandi landsstýrisfólkunum í Føroyum, sum hava kandidatútbúgving.

FÓLKARÆÐI SKAL TRYGGJAST

Troels Krarup, sosiologur, vísir tó á vandan við einari ov vælútbúnari stjórn. Hoga talið av vælútbúnum politikarum í Danmark hevur ført við sær eina »serfrøðingagerð« av kjakmálinum. Sambært honum, so førir eitt serfrøðingaveldi við sær, at fólkkið ikki verður ført fyri – í sama mun sum áður – at luttaka í almenna kjakinum.

– Heilt inni í miðfyrisingum, síggja vit eitt vaksandi tal av »serligum ráðgevum« og »miðlafólkum«. Hesi starvsfólkini koma beinleiðis at spunasmíða orðingar og meiningar hjá einum ráði, sum sostatt er við til at »serfrøðingagera« politiska málburðin, skrivur Krarup á information.dk.

Súsanna Olsen, samfelagsfrøðingur tekur, í aðrari grein, lutvíst undir við hesum, skift á føroysk viðurskipti.